

Vrij verkeer Bulgaren en Roemenen

1. De Europese regels

Roemenie en Bulgarije zijn op 1 januari 2007 toegetreden tot de EU. Voor het vrij verkeer van werknemers zijn bij de toetreding overgangsmaatregelen vastgesteld. De overgangsfase beslaat maximaal 7 jaar. Het is in beginsel de bevoegdheid van nationale lidstaten of zij van deze overgangsfase gebruik willen maken. De fasen zijn:

- a. 1-1-2007 tot 1-1-2009. In deze periode wordt de toegang tot de nationale arbeidsmarkt geregeld via nationale wetgeving.
- b. 1-1-2009 tot 1-1-2012. Lidstaten kunnen hun nationale maatregelen verlengen voor nog eens drie jaar, nadat zij de Europese Commissie daarvan voor het einde van de eerste fase in kennis hebben gesteld. Hierna moeten beperkingen in principe eindigen.
- c. 1-1-2012 tot uiterlijk 31 december 2013. Bij een ernstige verstoring of dreigende verstoring van zijn arbeidsmarkt en na kennisgeving aan Commissie mag lidstaat overgangsmaatregelen blijven toepassen tot 7 jaar na de toetredingsdatum.

Met uitzondering van Malta geldt momenteel voor alle ‘nieuwe’ lidstaten dat Roemenen en Bulgaren vrije toegang hebben tot hun arbeidsmarkt. Voor de ‘oude’ lidstaten geldt dat voor Denemarken, Griekenland, Spanje, Portugal, Finland en Zweden. De rest hanteert dus nog een tewerkstellingsvergunning. Voor toegang tot de Roemeense of Bulgaarse arbeidsmarkt gelden geen beperkende maatregelen.

Feitelijk worden Bulgaren en Roemenen in Nederland in dienst genomen met een tewerkstellingsvergunning in een beperkt aantal sectoren, zoals de land- en tuinbouw.

Van belang is om aan te tekenen dat de beperkingen t.a.v. het vrij verkeer van werknemers niet gelden voor het vrij verkeer van diensten. De Roemenen en Bulgaren die sinds 2007 in Nederland werkzaam waren, hadden veelal de status van zelfstandige dienstverlener of tijdelijk gedetacheerde werknemer in dienst van een Bulgaarse of Roemeense werkgever. In het kader van het vrij verkeer van diensten is dit mogelijk.

Voor tijdelijk gedetacheerde werknemers uit andere lidstaten geldt dat in Nederland de Wet arbeidsvoorwaarden grensoverschrijdende arbeid (Waga) moet worden nageleefd. Dit verplicht hen om de kernbepalingen uit de Nederlandse arbeidswetgeving en ge-avv'de Cao's na te leven.

2. Standpuntbepaling VNO-NCW tot nu toe

In juni 2006 heeft de Stichting van de Arbeid een aanbeveling uitgebracht over de toepassing van arbeidsvoorwaardelijke regels bij grensoverschrijdende arbeid in Nederland. Het doel hiervan was om cao-partijen en ondernemingen te informeren over de bestaande regelgeving die van toepassing is op werkenden uit andere EU-lidstaten en de naleving daarvan te bevorderen. Als vervolg hierop is in 2007 een ‘kader voor samenwerking ten behoeve van de handhaving van regelingen bij grensoverschrijdende arbeid’ vastgesteld tussen de Stichting van de Arbeid en het ministerie van SZW. Dit kader wordt volgens afspraak binnenkort in de Stichting van

de Arbeid geëvalueerd.

Op 1 juli 2008 heeft de Stichting een brief gestuurd naar de Tweede Kamer waarin als haar (unanieme) standpunt wordt vermeld dat de grenzen op 1 januari 2009 ook open moeten voor de Roemenen en Bulgaren mits voor die datum het benodigde flankerende beleid inzake de uitzendsector (ketenaansprakelijkheid als zaken wordt gedaan met een niet gecertificeerd uitzendbureau) en vergroting opsporingscapaciteit werd gerealiseerd. Dat beleid is met enige vertraging op 1 januari 2010 in werking getreden.

Op 30 juni 2008 heeft de RCO al richting de Tweede Kamer het standpunt ingenomen dat per 1 januari 2009 de grenzen voor Roemenen en Bulgaren moeten worden geopend.

3. Argumentatie

De belangrijkste argumentatie is altijd geweest: toetreding tot de EU leidt, zowel voor de 'oude' als de toetredende lidstaten, tot zowel lusten als lasten. Voor Nederland geldt dat onze interne markt en het vrij verkeer van werknemers wordt uitgebreid; dat moet ook zo snel mogelijk voor de nieuw toegetreden lidstaten gelden. Een principiële benadering dus. Toegang moet mogelijk zijn, onder de voorwaarde dat aan de (toepasselijke) Nederlandse wetgeving wordt voldaan om sociale dumping en ongeoorloofde concurrentie te voorkomen.

Daarnaast is van belang dat zich al weer kraptes op de arbeidsmarkt aftekenen die met de kleiner wordende beroepsbevolking alleen maar zullen toenemen. Voorts zal het openen van de 'voor deur' voorkómen dat de werknemers illegaal (via zwart werk of als quasi-zelfstandige) via de achterdeur binnenkomen.

4. Conclusie

De Stichting van de Arbeid en de RCO hebben al jaren voor open grenzen en vrij verkeer gepleit. Vanaf 1 januari 2012 is het dicht houden van de grenzen alleen geoorloofd bij een ernstige verstoring van de arbeidsmarkt (zie 1 C). Dat zal niet het geval zijn in de nu al krappere wordende arbeidsmarkt. Het zal dus heel moeilijk zijn, zo niet onmogelijk om, als dat om beleidsmatige redenen gewenst zou zijn, een houdbare Europeesrechtelijke onderbouwing te geven aan een besluit om de grenzen nog 2 jaar dicht te houden.